

Аналіз послідовності введення практики до навчальних планів підготовки спеціалістів за спеціальністю «Фармація»

Рік введення до навчального плану	Назва практики, період існування саме за такою назвою	Сучасна назва практики, 2020 рік
1921 р.	Виробнича практика з АТЛ (1968-2018 рр.)	Виробнича фармацевтична з АТЛ
1921 р.	Виробнича практика з ОЕФ (1973-2018 рр.)	Виробнича фармацевтична з ОЕФ
1921 р.	Навчальна практика з промислової технології ЛЗ (ПТЛЗ) (2008-2018 рр.)	Виробнича фармацевтична з ПТЛЗ
1921 р.	Виробнича практика з фармацевтичної хімії (2009-2018 рр.)	Виробнича фармацевтична з фармацевтичної хімії
1944 р.	Навчальна практика з фармакогнозії (2009-2018 рр.)	Виробнича фармацевтична з фармакогнозії
1965 р.	Навчальна польова практика з фармацевтичної ботаніки (2010-2018 рр.)	Видалена
1965 р.	Пропедевтична практика з АТЛ, ознайомча практика ОЕФ (1965-2015 рр.)	Вступ до фаху з ознайомчою практикою
1983 р.	Ознайомча медична практика (1983-2018 рр.)	Перша долікарська допомога з ознайомчою медичною практикою
1992 р.	Виробнича практика з ММФ (1992-2015 рр.)	Виробнича фармацевтична з фармацевтичного маркетингу та менеджменту (ФММ)
1999 р.	Виробнича практика з клінічної фармації (2009-2018 рр.)	Виробнича фармацевтична з клінічної фармації

ПОЧАТОК ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ У ХАРКОВІ: ПЕРША КАЗЕННА АПТЕКА

Савченко А.О.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

ay01031986@gmail.com

Вступ. В кінці XVIII – на початку XIX ст. Харків вже був губернським містом, яке швидко розвивалося та набувало сучасних обрисів. У 1808 –1809 рр. кількість його населення сягала приблизно 13 тисяч осіб, яких обслуговувала тільки одна аптека. Вона була «казенною» і належала до «богоугодних закладів» Слобідського Українського Приказу громадського опікування.

Мета дослідження. Відтворити історичні віхи в історії фармації у Харкові, показати місце розташування перших будівель, у яких зароджувалася фармація та відбувалася підготовка перших аптекарських фахівців у Харкові.

Матеріали та методи. Широке коло архівних історичних джерел, біографічний, порівняльно-історичний методи.

Отримані результати. Перша казенна аптека з'явилася у Харкові в 1778 році при губернській лікарні Наказу громадської опіки, та працював у неї гезель (аптекарський

помічник) німець Іван Христофорович Лідерс. Аптека знаходилася в одноповерховому дерев'яному будинку на вулиці Катеринославській неподалік від річки Лопань.

У 1780 р. І. Х. Лідерс пішов у відставку, і Медична колегія надіслала до Харкова завідувати аптекою П. Ф. Піскуновського. П. Ф. Піскуновський народився в 1747 р. в с. Черняхівка Ніжинського полку в сім'ї селянина. Він навчався в Києво-Могилянській Академії, а у 1773 р. став аптекарським учнем Петербурзької Головної аптеки. У 1777 р. П. Ф. Піскуновській служив у столичній Нижній аптеці, отримав звання гезеля. Знаходячись у районах, які зараз ми би назвали «престижними», аптеки не могли виглядати аби як, так Головна рецептурна аптека була розташовувалась в двоповерховому будинку, який був спеціально зведений за проектом архітектора Дж. Кваренги в класичному стилі та прикрашені напівколоннами, фронтонами і пілястрами. Прилеглий до неї провулок називався Аптекарським. Маючи досвід служби в кращих столичних аптеках, П. Ф. Піскуновський мав чітке уявлення про те, якою повинна бути довірена йому аптека.

У Харкові за будівництво аптеки взявся відомий архітектор П. А. Ярославський (1750-1810 рр.). Достовірно не відомо, хто замовив будівництво нового приміщення аптеки та дав технічне завдання, але є припущення, що це була ініціатива П. Ф. Піскуновського.

Під час відвідування імператрицею Катериною II Харкова у 1787 р., їй була презентована нова аптека, а після цього Харківський міський магістрат виплатив аптекарю 420 рублів, вірогідно це була премія за роботу по створенню аптеки. Що може свідчити про достатньо високий рівень Харківських казенних аптек взагалі.

В 1787 р. аптека П. Ф. Піскуновського переселилася у новий, спеціально для цього побудований будинок на вулиці Катеринославській (вул. Полтавський шлях). Новий кам'яний будинок був споруджений на тому ж місці, де колись стояла стара дерев'яна аптека, та був розвернутий фасадом до Різдвяної церкви. Будівля була остаточно готова до кінця літа 1786 р. Садиба, що розташовувалася біля аптеки з боку Катеринославської вул., була обнесена кам'яною огорожею і містила невеликий кам'яний будинок для вартових і аптечних робітників.

За свідченнями історика Д. І. Багалія, на межі XVIII-XIX ст. зі східного боку площі навколо церкви Різдва Христова (зруйнована у 20-х рр. XX ст.) розташовувався один з будинків казенної аптеки Наказу громадської опіки, а Кузинський провулок (зараз пров. Клубний) називався Аптекарським (як в Петербурзі). До аптечної садиби відносився і останній кам'яний будинок на вул. Різдвяної по ліву її сторону, якщо йти до річки. На початку XIX ст. з боку вул. Конторської були побудовані два флігеля, а потім забудований проміжок між ними. Ці забудови, що виконані в сухуватих формах безордерного класицизму, збереглися у близькому до первісного вигляду. Цей двоповерховий будинок розташований на початку вулиці, має в плані Г-подібну форму. Головний фасад оздоблений міжповерховим та великим вінчальним карнизами. Перший поверх прикрашений горизонтальними рустами. Прямокутні віконні прорізи другого поверху декоровані підвіконними нішами. Вікна першого поверху мають замкові камені. Внутрішня планувальна структура носить анфіладно-коридорний характер. На горищі сушилися лікарські рослини, а у підвалі такої ж площі зберігалася сировина тваринного походження та інші речовини, що швидко псуються. Основний поверх Харківської казенної аптеки, мав П-подібну форму, поділявся на 5 кімнат загальною площею близько 300 м². Кожна кімната слугувала власним потребам, так в матеріальній зберігалися матеріали для роботи, аптечний посуд, папір і т. п.; робоча кімната була потрібна для заготівлі та обробки сировини, тут її нарізували, видавлювали, подрібнювали, проціджували, та взагалі робили те, що потрібно щоб речовина перетворювалася на ліки. На кухні готувалися відвари

ВІДКРИВАЄМО НОВЕ СТОРІЧЧЯ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

та дистильована вода. Складальна кімнаті була призначена до безпосереднього виготовлення ліків відповідно рецептів та призначень. Головною була центральна кімната де приймалися і видавалися замовлення.

Аптеки того часу були не тільки місцем, де була можливість придбати ліки, а своєрідними науковими осередками, в аптеках відбувалося навчання аптекарських учнів, підготовка до іспиту на звання гезеля. Аптекарі були люди освічені не тільки у своїй галузі. Наприклад П. Ф. Піскуновський був добре знайомий з Г. С. Сковородою, який його неодноразово відвідував, не менш добрі стосунки були й з В. Н. Каразіним. Крім того, при аптеці почали навчати аптечної майстерності учнів казенного училища та. Аптека була на той час єдиною науковою установою на Слобожанщині, тому знайдений у 1787 р. в полі на Сумщині кам'яний (хондритний) метеорит був переданий в аптеку. Пізніше метеорит побував в Петербурзі, потім повернувся в Харків та був розділений на дві частини – одна передана в Харківський університет, а друга залишилася в аптеці. У 1799 р. на Холодній горі неподалік від Тюремного замку казенній аптеці була виділена ділянка землі для вирощування аптекарських рослин, на якій за свідченнями Д. І. Багалія П. Ф. Піскуновський вирощував також шовковицю, маючи плани займатися на Слобожанщині шовківництвом.

Харків пам'ятає видатного аптекаря і на його честь названа вулиця та провулок у центрі міста в районі Центрального ринку.

Приблизно у 1813 р. перша казенна аптека разом з губернською лікарнею Наказу громадської опіки була переведена за місто на ділянку, яка належала прокурору Слобідсько-Української губернської канцелярії, який згодом став губернатором та намісником Катерини II в Слобідській Україні, П. Ф. Сабурову (1746-1799). «Сабурова дача» сьогодні — це психіатрична лікарня, відома на всю країну своїми науковими досягненнями. Свідчення про місцезнаходження першої казенної аптеки в приміщеннях «Сабурової дачі» не збереглися. Але відомо, що у 1817 р. інспектор лікарської Управи доктор Майер передав в аптеці ліків та медичних товарів на суму 3806 рублів. А у 1820-ті роки казенною аптекою при лікарні керував провізор Нельдихен, з 1830–1860 рр. – провізор Карл Надлер. Відомо також, що ця аптека вважалася найкращою та найуспішнішою у Харкові.

Висновки. Історія першої казенної аптеки є яскравим прикладом розвитку аптекарської справи та початкового етапу підготовки професійних фармацевтів у Харкові, що заклало підвалини у майбутньому створенню у Харкові першого вищого спеціалізованого фармацевтичного навчального закладу – Харківського фармацевтичного інституту.

САМОСТІЙНА ФАРМАЦЕВТИЧНА ОСВІТА – ПЕРША СПРОБА

Садовніков О. К.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

sadovnikovok@ukr.net

Вступ. Історія становлення вищої фармацевтичної освіти у Харкові на початку ХХ ст. досить складна. Ще до відкриття у 1921 році ХФІ неодноразово здійснювалися спроби створити у Харкові вищий фармацевтичний навчальний заклад. Про що ми знайшли нову інформацію у харківських газетах того часу, що надало можливість по-новому побачити навіть здавалося відомі події.